

Høring av forslag om vern av 3 skogområder i Viken

Innholdsfortegnelse

1. Verneforslag.....	3
2. Hjemmelsgrunnlag.....	4
3. Saksgang.....	5
3.1. Bakgrunn og saksgang for de enkelte verneforslagene.....	6
3.2. Oppstartsmeldinger - Mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer.....	7
3.2.1 Innspill til oppstartsmelding av 7 april 2021 (Sogna).....	7
3.2.2 Innspill til oppstartsmelding av 14. desember 2021 (Rambergåsen).....	11
3.2.3 Innspill til oppstartsmelding av 1. april 2022 (Ramndalen).....	15
4. Endringer etter oppstart av verneplan.....	19
5. Konsekvenser av et vern.....	20
6. Høring.....	21
7. Verneforslag.....	22
7.1 Sogna naturreservat, Ullensaker kommune.....	22
7.2 Rambergåsen naturreservat, Moss kommune.....	24
7.3 Ramndalen naturreservat, Nittedal og Gjerdrum kommuner.....	26
8. Vedlegg.....	28

1. Verneforslag

Statsforvalteren i Oslo og Viken sender med dette på høring forslag om vern av ett nytt naturreservat og utvidelse av to eksisterende naturreservater i Viken.

Det nye området som foreslås vernet er:

- **Sogna**, Ullensaker kommune, ca. 969 daa. Eid av 6 grunneiere

Områdene som foreslås utvidet er:

- **Rambergåsen (utvidelse av Orkerødskogen naturreservat)**, Moss kommune, utvidelse på ca. 175 daa. Eid av 2 grunneiere
- **Ramndalen (utvidelse av Ravndalen naturreservat)**, Nittedal og Gjerdrum kommuner, utvidelse på ca. 603 daa. Eid av 2 grunneiere

Basert på tilgjengelig kunnskap om naturverdiene i områdene og/eller nye naturfaglige registreringer som er gjennomført i forbindelse med verneplanarbeidet, vurderes områdene å kvalifisere for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Områdene er tilbudt for vern av skogeierne selv gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Ved frivillig vern forutsettes det at grunneierne og staten blir enige og inngår avtale om erstatning, avgrensing og vernebestemmelser før vernevedtak. En slik avtale er utarbeidet for området *Ramndalen*. For de andre områdene gjenstår det fortsatt en prosess vil avklare om det er grunnlag for en endelig avtale. Dette innebærer at det kan bli endringer både i vernegrense og vernebestemmelser som et resultat av disse forhandlingene og høringen.

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Meldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for skogvernet. Det ble blant annet lagt til grunn at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene i NINA rapport 54/2002 «*Evaluering av skogvernet i Norge*». I meldingen ble frivillig vern trukket frem som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge.

I St.meld. nr. 14 (2015-2016) *Natur for livet* sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Så langt er ca. 5 % av all skog i Norge vernet.

2. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen, og denne blir normalt brukt for vern av skog.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

3. Saksgang

I saker med frivillig vern av skog får normalt Statsforvalteren tilbud om vern fra grunneier(e) via deres skogeierorganisasjon. Det blir deretter gjort naturfaglige registreringer i de aktuelle områdene, med mindre det fra tidligere av foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturverdiene. Hvis allerede foreliggende kunnskap og/eller nye naturfaglige registreringer viser at området kvalifiserer for vern, fremskaffes skogdata som grunnlag for erstatningsberegninger. Deretter forhandler grunneiere og staten om erstatning, vernegrense og -bestemmelser.

I utgangspunktet skal det inngås avtale mellom skogeier og staten før det blir meldt oppstart av verneplanarbeid. For å sikre tilstrekkelig fremdrift i skogvernarbeidet, har det imidlertid den senere tid blitt meldt oppstart og sendt ut høringsforslag før slike avtaler er inngått. En forutsetning for dette er at grunneierne har gitt aksept for en slik fremgangsmåte.

Den formelle saksbehandlingen skal følge naturmangfoldlovens §§ 41 til 43 og rundskriv T-3/99 fra Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet). Dette kan oppsummeres på følgende måte:

- **Oppstartsmelding:** Statsforvalteren varsler oppstart av verneplanarbeid ved brev til grunneiere og aktuelle etater og organisasjoner, samt kunngjøring i aviser.
- **Offentlig høring:** Et konkret verneforslag sendes på høring ved brev til grunneiere og andre høringsinstanser. Høringsforslaget skal beskrive verneverdier og andre verdier, samt de konsekvensene forslaget antas å få. Det skal følge med forslag til vernekart og verneforskrift, og frist for å komme med merknader skal være minst to måneder.
- **Tilråding til Miljødirektoratet:** Etter høringen skal Statsforvalteren vurdere innkomne merknader og eventuelt gjøre endringer i forslaget. Eventuelle større endringer må drøftes med grunneierne. Deretter sender Statsforvalteren sin tilråding til Miljødirektoratet.
- **Tilråding til Klima- og miljødepartementet (KLD):** Miljødirektoratet vurderer forslaget og sender sin tilråding til KLD.
- **Forslag om vern:** KLD forbereder saken og legger forslag om vern frem for Kongen i Statsråd.
- **Vedtak om vern** gjøres av Kongen i Statsråd som kongelig resolusjon. Etter vedtaket vil erstatningen bli utbetalt i tråd med avtalen med grunneier.
- **Kunngjøring om vern:** Statsforvalteren sender brev til grunneiere og andre høringsinstanser, samt kunngjør vedtaket i aktuelle aviser. De nye verneområdene blir skiltet og merket.
- **Grensemerking** blir vanligvis gjort av jordskifteretten, som etter begjæring fra Statsforvalteren opptar sak om grensegang for det enkelte område.

3.1. Bakgrunn og saksgang for de enkelte verneforslagene

1. Sogna, Ullensaker kommune

Tilbud ble sendt til Statsforvalteren 23. mars 2021, og området ble naturfaglig kartlagt i 2021. Rapport forelå i januar 2022. Deler av området ble registrert gjennom den tematiske kartleggingen av fuktskog i 2019. Det ble meldt oppstart av verneplan 7. april 2021.

2. Rambergåsen, Moss kommune

Utvidelsen ble tilbudt i juli 2020, og ble naturfaglig kartlagt i august 2020. Resultatene fra kartleggingen forelå i mai 2021. Det ble meldt oppstart av området i desember 2021.

3. Ramndalen, Nittedal og Gjerdrum kommuner

Utvidelsen ble tilbudt 3. mars 2020, og naturfaglig kartlagt sommeren 2020. Rapport forelå mai 2021. Det ble meldt oppstart 1. april 2022. Deler av utvidelsesarealet ble også kartlagt i forbindelse med verneplanprosessen for eksisterende naturreservat.

3.2. Oppstartsmeldinger - Mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer

3.2.1 Innspill til oppstartsmelding av 7 april 2021 (Sogna)

Det ble meldt oppstart av verneplanarbeid for utvidelse av Sogna 7. april 2021, sammen med en rekke andre områder. Fristen for uttalelse var 29. april 2021. Oppstartsmeldingen ble sendt til grunneiere og aktuelle lokale, regionale og sentrale høringsinstanser. Verneplan ble også kunngjort i aviser og på Statsforvalterens hjemmeside.

Under gis et sammendrag av de innspillene til oppstartsmeldingen som er av generell karakter eller som konkret gjelder Sogna. Under er også Statsforvalterens respektive kommentarer.

Avinor ser positivt på vern av Sogna-områder og mener det er særlig rikt og bevaringsverdig, men det er viktig at det ikke påvirker lufthavnen nevneverdig. De mener det er lite sannsynlig at vegetasjon/trær i det foreslåtte vernet vil skjerme for innflygningslys eller komme i konflikt med deres instrumentering for flynavigasjon. De ønsker likevel at det blir tillatt med tiltak for å sikre flyoperative forhold dersom det blir et reelt problem. Videre sier Avinor at det er viktig for dem at foreslått vern ikke svekker deres muligheter til å etterleve utslippsavtalen de har med Miljødirektoratet og deres konsesjon med NVE. De har utslipp av overvann fra tre kulverter til sidebekker i Sogna. Videre har de prøvetakingsstasjoner i to av kulvertene, og i Sogna. Det er fangdammer i kulvertene nedenfor utløpet fra vannledning ved hver av de tre kulvertene. Det er satt ned betongelementer langs kanten av Sogna ved prøvestasjonen for å hindre utglidning av elvebanken. Oslo lufthavn har konsesjon fra NVE til å senke grunnvann inne på lufthavnen og overvåker grunnvannsnivå ved reguleringsgrensen for å dokumentere at dette ikke påvirker grunnvannstand utenfor lufthavnens reguleringsgrense.

I henhold til pålegg om undersøkelser utfører Avinor:

- Prøvetaking av vann ved kulvertene, i sidebekker og fra stasjon i Sogna flere ganger årlig.
- Prøvetaking av biota hvert tredje år ved 2-3 stasjoner i Sogna.
- Av og til utføres det vedlikehold av tilkomstveier til fangdammer, kulverter og prøvetakingsstasjoner. Dette innebærer fjerning av vegetasjon på vei, brøyting og vedlikehold av vei til prøvestasjonen i Sogna.
- Vedlikehold av fangdammer ved fjerning av vegetasjon som har falt ned i dammene, og fjerning av sand og silt som har bygd seg opp.

Avinor vurderer å legge ut gytegrus i Sogna for å bedre gytemulighetene for ørret.

Avinor spør også om et eventuelt verneområde vil kunne påvirke hvordan de følges opp av NVE, hvilke grenseverdier Sogna har, eller hvilke muligheter Avinor har for å gjøre utbedringer på prøvetakingsstasjoner, fangdammer og lignende.

Statsforvalterens kommentar: Dette verneforslaget ligger tett inntil Oslo lufthavn, og Statsforvalteren ser behovet for enkelte tilpasninger for å imøtekomme Avinor sine innspill. Vi har avklart med Avinor konkret beliggenhet av deres installasjoner i og rundt Sogna. Kun én kulvert med fangdam ligger innenfor verneforslaget i

oppstartsmeldingen. Den ligger nær grensa, og i høringsforslaget har vi justert grensa slik at den blir liggende utenfor verneforslaget. Også fangdammene nedenfor kulvertene skal være utenfor høringsgrensa. Når vernegrensa blir målt opp og merket av jordskifteretten vil dette måles inn nøyaktig.

Den ene av prøvetakingsstasjonene ligger i Sogna og innenfor grensa i høringsforslaget. Dette er viktig miljøovervåking, og vi vurderer at uttak av slike prøver trolig vil ha liten betydning for verneverdiene. I forskriften har vi derfor foreslått en bestemmelse som åpner for at det kan gis tillatelse til prøvetaking av vann og ferskvannsbiologiske undersøkelser som inngår i pålagt miljøovervåking. Videre er det i § 7 et punkt som gir mulighet for tillatelse til tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, dette kan være f.eks. utlegging av gytegrus.

Til spørsmålene fra Avinor: Vi kjenner ikke til om NVE vil endre sin forvaltning på bakgrunn av et vernevedtak, eller om grenseverdiene for Sogna vil bli endret.

Vedlikehold av eksisterende anlegg i henhold til dagens standard er generelt tillatt. Ved eventuelle behov for utvidelser eller nye anlegg bør det forsøkes lagt utenfor verneområdet så sant mulig. Dersom det er sannsynlig med behov for nye anlegg innenfor det foreslåtte naturreservatet ber vi om å få informasjon under høringen.

Elvia AS fikk utsatt frist for innspill til oppstartsmeldingen til 3. mai 2021. De opplyser om at Elvia har to regionale høyspenningsluftledninger i området. Dette er 66kV Garder-Gran og 66 kV Garder-Dal. Disse er vist i vedlagt kart nr. 1. I tillegg har Elvia distribusjonsnetts høyspenningsluftledninger innenfor verneområdet. Luftledningene er vist på vedlagt kart nr. 1 og 2. Elvia påpeker at det må sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse an eksisterende energi- og nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy samt bruk av helikopter for å utføre disse oppgavene. Skogrydding må kunne utføres for sikker drift av luftledningene.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren har i forslag til verneforskrift tatt inn standardbestemmelsene for nettanlegg og anser Elvia sine interesser som ivaretatt.

Naturvernforbundet i Lillestrøm ønsker å uttale seg i saken ettersom Ullensaker ikke har et aktivt lokallag, og ettersom lokallaget i Lillestrøm er spesielt opptatt av ravinevern. De støtter forslaget om vern av området som etter deres skjønn er ganske enestående. De vedlegger flere fotografier fra verneforslaget. Lederen for lokallaget trekker særlig frem fire punkter som han mener gjør Sogna til et spesielt verdifullt område:

- Området utgjør et unikt kvartærgeologisk minne om Hauer setertrinnet med aktiv ravinering og skredgroper.
- Området er en viktig viltkorridor og tilfluktssted for dyrelivet i et område som ellers blir mer og mer presset av utbygginger, massedeponier osv.
- Området har mange store og gamle løvtrær inkludert store osper med reirhull. Det er også mange nedfalne og døde trær som gir grunnlag for et mangfold av insekter, lav og sopp.

- Området vil botanisk og kvartærgeologisk framstå som en forlengelse av Romerike landskapsvernområde.

Naturvernforbundet i Lillestrøm håper området med tid og stunder kan utvides også vest for Sogna, inn i Nannestad.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren takker for innspill. Vi er enig i at ideelt sett burde verneforslaget dekke arealer også på vestsiden av elva, selv om disse arealene består av yngre skog enn østsiden. I denne verneprosessen er det ikke tatt kontakt med skogeiere på den andre siden av Sogna, men det er aktuelt å se på mulighetene for utvidelser på et senere tidspunkt.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) støtter opprettelse av naturreservat i området. De påpeker at Sogna ikke var kartlagt på tidspunktet for oppstartsmeldingen, og at de støtter nærmere kartlegging. De opplyser om at området domineres av eldre skog i raviner som er en viktig mangeltype i skogvernet, og at de med stor grad av sannsynlighet antar at området er verdifullt i skogvernsammenheng.

Statsforvalterens kommentar: Tilbudsområdet for Sogna ble kartlagt i 2021 etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks. Området har svært store naturverdier i skogvernsammenheng.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er fornøyde med at alle berørte nettselskap er på adresselisten. NVE opplyser om at Elvia har distribusjonsnett i flere deler av området. I tillegg krysser regionalnettene Bjerke-Garder og Gran-Garder på 66kV verneområdet i nordøst, og transformatorstasjonen Garder ligger nært det foreslåtte verneområdet. NVE opplyser også om at den hydrologiske målestasjonen Gardermoen ligger nært vernegrensen nordøst for området, og at denne hadde først måling i 1966 og siste i 1974.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Språkrådet har ingen merknader til navnet Sogna. Navnet passer på området, og *Sogna* er vedtatt skrivemåte for elvenavnet.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering

BaneNOR har vurdert verneforslaget og har ingen merknader

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Direktoratet for mineralforvaltning kan ikke se at det foreslåtte verneområdet berører registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift. De har ingen merknader til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Generelle uttalelser til alle områdene ved oppstartsmeldingen:

Landbruksdirektoratet påpeker at høringsdokumentene må vise tydelig om, og i tilfelle hvordan områdene nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn som ikke ivaretas i utkast til forskrift ber de om at det begrunnes i høringsdokumentene. Dette kan være for eksempel beite, seterområde, traktorvei eller skogsbilvei. Det må vurderes om eventuelle veier eller ferdselsårer kan merkes, ryddes og vedlikeholdes. Eventuelle seterområder bør kunne driftes og vedlikeholdes og åpnes for en landbruksmessig utnyttelse av området. Hvis ikke må det gis en faglig begrunnelse. Hvis det ikke åpnes for beitebruk må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Det bør gis et generelt unntak for uttransport av syke og skadde bufe. De forutsetter at landbruks- og reindriftsfaglig kompetanse og også den lokale landbruksforvaltningen involveres i utforming av forskrift og verneplan.

Statsforvalterens kommentar: Det er ikke dyrka jord eller innmarksbeite innenfor berneforslaget, men grensa følger på lange strekninger jordekanten. Av hensyn til jordbruksdrift er det i forskriften gitt et generelt unntak for nødvendig vegetasjonsrydding inntil 5 meter fra jordekant, og det er mulig å søke om ytterligere vegetasjonsrydding dersom det vurderes som nødvendig.

Verneområdet består i all hovedsak av naturtyper som ikke er beitebetinget. Kartleggingen nevner særlig kildepåvirket høgstaudeskog, gråor-heggeskog og flommark. I noen av de tørrere elvekantene finnes det mindre områder som bærer preg av å ha vært husdyrbeite, men som i dag er sterkt gjengrodd. Med noen få og små unntak inneholder ikke området arter som indikerer beitehistorikk, og det er lite som tilsier at verneområdets naturverdi vil øke ved husdyrbeite. Tvert imot vil det være en fare for at tunge beitedyr fører til betydelig slitasje i ravinene, da den i all hovedsak består av fuktige skogtyper på leirebunn. Floraen og fungaen i ravinene er ikke tilpasset husdyrbeite, og dyr som beiter på bark vil i tillegg være skadelig for kryptogam-floraen. Verneforskriften åpner for skånsomt beite for å sikre flerbrukshensyn, og ikke av hensyn til naturverdiene. For å redusere faren for negativ påvirkning som følge av beiting, åpner forskriften kun for skånsomt beite. Det innebærer at husdyrbeite som fører til betydelig slitasje og skade på de naturverdiene som er nevnt i formålsparagrafen ikke vil være tillatt. Beitedrift som ikke skader terrenget, som ikke går på bekostning av høgstaude-skogen, er tillatt etter forskriften.

Viken fylkeskommune ber om at friluftslivets interesser blir ivaretatt der verneformålene tillater ferdsel og opphold. Spesielt må stier kunne vedlikeholdes eller utbedres for å hindre slitasje.

Statsforvalterens kommentar: Det meste av dette arealet er lite brukt som turområde da det i stor grad består av bratte skråninger. Vi kjenner ikke til at det er turstier i området, men vi har åpnet for rydding og vedlikehold av enkelte traktorveier, disse traseene blir noe benyttet som turstier.

Forsvarsbygg har ingen innvendinger til de foreslåtte områdene, men ber om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i verneforskriften.

Statsforvalterens kommentar: Standardbestemmelsen er tatt inn i verneforskriften.

Norsk Bergindustri utfordrer Statsforvalteren til å ta høyde for forekomster som ikke er i drift i dag, men som kan være aktuelle for uttak i framtiden.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Norges Televisjon varsler at NTV forbeholder seg retten til å komme med krav om kompensasjon for nødvendige tiltak for å sikre fortsatt gode mottaksforhold for bakkenettets brukere.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

3.2.2 Innspill til oppstartsmelding av 14. desember 2021 (Rambergåsen)

Det ble meldt oppstart av verneplanarbeid for utvidelse av *Orkerødslogen naturreservat* 14. desember 2021, sammen med en rekke andre områder. Fristen for uttalelse var 21. januar 2022. Totalt kom det inn 16 innspill til denne oppstartsmeldingen. Oppstartsmeldingen ble sendt til grunneiere og aktuelle lokale, regionale og sentrale høringsinstanser. Verneplanen ble også kunngjort i aviser og på Statsforvalterens hjemmeside.

Under gis et sammendrag av de innspillene til oppstartsmeldingen som er av generell karakter eller som konkret gjelder Rambergåsen. Under er også Statsforvalterens respektive kommentarer.

Syv innspill omtalte ingen områder spesifikt, men var av generell karakter.

Landbruksdirektoratet opplyser at områdene må beskrives grundig og at landbruksinteresser må komme tydelig frem i høringsdokumentet. Verneforskriftene bør legge til rette for eventuell landbruksaktivitet med tilhørende tiltak. Dersom dette ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene. For alle landbruksrelaterte tiltak må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe. Landbruksdirektoratet forutsetter at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.

Statsforvalterens kommentar: Beiting: Statsforvalteren ønsker begrensninger i beitebruk der områdene har fuktig/slitasjesvak vegetasjon, som i edelløvskog, på leiremark (raviner), på sandmark, frisk kildepåvirket mark, sumpskog eller torvmark (myr). Tråkk av storfe / hest og beiting, særlig av geit, kan gi skader på vegetasjon og mark - og således være i strid med verneformålet. Beiting foreslås derfor som ikke tillatt i

Rambergåsen. Dette er også en videreføring av eksisterende *beitebestemmelser* i Orkerødsbogen naturreservat.

Direktoratet for mineralforvaltning kan ikke se at de foreslåtte naturvernområdene kommer i berøring med registrerte forekomster med mineralske ressurser, bergrettigheter, masseuttak i drift, eller andre forhold som inngår under deres ansvarsområder. DMF har ingen merknader.

Forsvarsbygg forutsetter at generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i forskriftstekstene for alle områder, men hadde ellers ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: I den foreslåtte forskriften for Rambergåsen har vi tatt utgangspunkt i standard bestemmelser som sier at ferdselsbestemmelsene ikke er til hinder for start og landing med Forsvarets luftfartøy.

Jernbanedirektoratet har ingen merknader til disse verneforslagene.

Riksantikvaren opplyser at Viken fylkeskommune er riktig høringsinstans vedr. kulturminner, og viser til deres uttalelse i saken.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren tar innspillet til orientering

Norges orienteringsforbund ber om at orientering tillates i verneområdene i tråd med Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet «FORSKRIFTSMAL FOR NATURRESERVATER – FORSLAG TIL ENDRINGER».

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren forholder oss til Miljødirektoratets gjeldende forskriftsmal for verneområder. I utgangspunktet er bruk av naturreservat til større arrangementer forbudt. Større arrangementer vil være søknadspliktig, og det kan være aktuelt å gi flerårige tillatelser. Det er ikke gitt noen eksakt definisjon på hva som regnes som et større arrangement. Både type arrangement og antall deltakere kan ha betydning. Miljødirektoratet har presisert i brev til Norsk Friluftsliv, datert 9.9.2020, at forbudet mot større arrangementer ikke er ment å regulere fellesturer og fellestreninger. Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. anses heller ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger. Vi viser ellers til Miljødirektoratets svar av 9.9.2020 på Norsk Friluftsliv sitt brev.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kjenner ikke til at det er noen konflikter knyttet til vern av Rambergåsen.

Statnett har ikke transmisjonsnettanlegg eller planer som blir berørt av de foreslåtte verneområdene og har derfor ingen merknader.

Språkrådet har ingen merknader til å bruke eksisterende reservatnavn på området, men nevner at Rambergåsen kan være mer dekkende for området.

Statsforvalterens kommentar: Områdenavnet endres til *Rambergåsen*.

Viken fylkeskommune påpeker generelt at det bør unngås begrensninger i allemannsretten dersom det ikke er helt nødvendig for verneformålet. Som hovedregel ønsker de at «det sporløse friluftslivet» blir ivaretatt, orientering blir tillatt der det ikke er svært sårbare arter, og at vedlikehold av kjente stier kan gjennomføres uten søknadsprosess. De mener det bør være mulig å søke om tiltak for å fremme- og kanalisere friluftslivet. Området på Rambergåsen er mye benyttet av de som bor på Jeløya. Fylkeskommunen stiller spørsmål om vern er det riktige grepet for at skogen skal bli i varetatt som et nærturterreng, og viser til ordningen «Statlig sikring av friluftsområder».

Statsforvalterens kommentar: Når et område vernes som naturreservat innebærer det vern av trærne, vegetasjonen og alt dyreliv i området. Forvaltningen av området flyttes fra skogbruksloven til naturmangfoldloven. Vi mener at området kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven, og at dette er en mulighet som grunneier kan vurdere. Vi kjenner ikke til om det pågår en prosess for å sikre området som statlig sikra friluftslivsområde, og om dette er aktuelt å vurdere for kommunen og grunneier.

I Rambergåsen foreslår vi å videreføre bestemmelser som er gjeldende i eksisterende *Orkerøds skogen naturreservat*. Bestemmelsene her er ikke til hinder for å rydde vindfall eller greiner over etablert stier. Det er tillatt å vedlikeholde de stiene som er merket på vernekartet, og det er anledning til å merke etablert stier. Det er også tillatt å bruke området til turorientering med faste sesongposter, samt terrengløp på etablerte stier.

Østfold botaniske forening synes det er veldig bra at det arbeides med flere skogvernområder. De har innspill til Rambergåsen: Det ville vært gunstig å få med mest mulig av skog ned mot dyrkamark mot øst. Det er et område med forekomster av knollmjørdurt (VU) og vårmarihånd utenfor den foreslåtte utvidelsen.

Statsforvalterens kommentar: Områdene ned til jordekant kunne gjerne vært inkludert i verneforslaget med tanke på helhetlig vern av disse artene. Forslaget er lagt frem for grunneierrepresentantene. Avgrensingen i høringsforslaget gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Thale Gundersen (nabo) har innspill til prosessen med Rambergåsen naturreservat. Hun uttaler seg på vegne av seg selv og samboeren Tommy J. Larsen, men påpeker at deres synspunkter, opplevelser og bekymringer også deles av flere som bor i Nesveien og Reneflotveien.

Gundersen er enig i at det er viktig med en sunn og frisk skog som består i generasjoner til glede for natur, dyr, klima og mennesker, men stiller flere spørsmål omkring vernet.

Det er flere forhold Gundersen opplever som problematiske med et vern. Gundersen etterspør blant annet en begrunnelse for hvorfor Statsforvalteren mener skogen her skal vernes, noe som ikke synes dekkes av begrunnelsen i oppstartsmeldingen. Selv har de ikke erfart at skogen er truet grunnet menneskelig aktivitet. Hun stiller også spørsmål rundt hensynet til friluftslivet og sikkerheten til de som ferdes i området. Gundersen viser til at døde trær som velter over stier og veier i reservater skaper utrygghet og at hun opplever en grad av ansvarsfraskrivelse hva gjelder vedlikehold av stier og veier. Det savnes også informasjon om områdene som blir vernet, særlig informasjon om oppfølgingen av områdene etter vern og hvordan det står til med dem. Enkelte verneområder kan oppleves som overlatt til seg selv og «glemt», noe som gjør at lokalbefolkningen opplever forvaltningen av nærområdene deres som «gal». Gundersen påpeker også mangler på tilrettelegging for friluftslivet i områdene Kjellandsvik, Fuglevik og Nes som bærer preg av dårlig fremkommelighet, tilgjengelighet og tilrettelegging som gjør det utrygt å ferdes både langs vei og i skog.

Gundersen opplyser om at det finnes en tinglyst hogstavgift som er betalt for på området foran tomtene i nabolaget. Dette området inngår i verneforslaget i oppstartsmeldingen. Hun viser til at det ved flere anledninger, senest i 2019, har vært skogkyndige som har vurdert området her, og at det ikke er blitt funnet noe verneverdig. Hun påpeker at de som bor i nabolaget har betalt mye penger for utsikten til sjøen og solforhold, og at det oppleves som frustrerende at noen tjener på vernet, mens verdien på deres tomter forringes. Gundersen legger også til at det er et gammelt ektepar i et av de berørte husene som ikke kan forventes å svare på de riktige kanalene eller til fristene Statsforvalteren har satt. Hun foreslår et fysisk møte for alle involverte for å gå gjennom de aktuelle områdene. Gundersen ser ingen annen mulighet enn å få juridisk bistand dersom saken går videre til tross for disse tilbakemeldingene.

Statsforvalterens kommentar: Vi takker for innspillene og at dere gjorde oss oppmerksomme på bruksretten på eiendommen. I høringsforslaget er den tinglyste hogstrett på eiendommen tatt ut, da det ikke var aktuelt å reforhandle denne bruksretten i forbindelse med vernesaken.

Verneforslaget er kartlagt for naturverdier i 2020 og vurdert til å være et regionalt viktig skogområde. Når man ser området i sammenheng med eksisterende Orkerødskogen og Fuglevik naturreservater, styrkes verdiene ytterligere. Skogen i verneforslaget er variert, og flere skogtyper inngår på et relativt lite areal. De fleste treslag som forekommer i regionen, finnes innenfor verneforslaget. Området er produktivt, og hvis området får stå urørt vil etter hvert skogen få utvikle skogkvaliteter som er viktig for en lang rekke rødlistearter og andre krevende arter. De viktigste kvalitetene er forekomstene av rike blandingskoger med edelløvtrær som eik, lind og hassel.

Når et område vernes som naturreservat innebærer det et vern av trærne, vegetasjonen og alt dyreliv i området. Det utarbeides en verneforskrift som gir særskilte regler om hvordan området kan brukes. Normalt er jakt, fiske og høsting av bær og spiselig sopp likevel tillatt. Skogeier avstår retten til å drive skogbruk i naturreservatet.

Friluftsloven og allemannsretten gjelder i verneområdene. Ferdsel til fots vil være tillatt overalt i Rambergåsen verneforslag. Ferdsel med sykkel og hest kan foregå på eksisterende stier. Utgangspunktet er at all ferdsel skal skje varsom og ta hensyn til verneverdiene i området.

Friluftsliv skal ikke være en del av verneformålet for naturreservater og hovedregelen er at det ikke skal åpnes for tilrettelegging av hensyn til friluftsliv i denne typen verneområder. Mange naturreservater er likevel viktige og mye brukte friluftslivsområder med store opplevelsesverdier, slik at det er nødvendig med bestemmelser i verneforskriften som tillater dette. I Rambergåsen foreslår vi å videreføre bestemmelser som er gjeldende i eksisterende *Orkerødskogen naturreservat*. Bestemmelsene her er ikke til hinder for å rydde vindfall eller greiner over etablerte stier. Det er tillatt å vedlikeholde de stiene som er merket på vernekartet, og det er anledning til å merke etablerte stier. Det er også tillatt å bruke området til turorientering med faste sesongposter, samt terrengløp på etablerte stier.

3.2.3 Innspill til oppstartsmelding av 1. april 2022 (Ramndalen)

Gjerdrum statsallmenning peker på at to av områdene i oppstartsmeldingen berører Statsallmenningen som forvalter bruksretter som bl.a. beite, jakt, fiske og friluftsliv. Statsallmenningen påpeker at de i likhet med i tidligere verneprosesser, er utelatt fra høringen. De legger derfor til grunn at en eventuell verneforskrift ikke legger begrensninger for deres ansvarsområder.

Statsforvalterens kommentar: Deler av eksisterende Ravndalen naturreservat ligger på statsallmenningens grunn, men allmenningen har ikke areal i foreslått utvidelse.

Gjeldende verneforskrift foreslås videreført, med unntak av at det bl.a. tas inn følgende ny unntaksbestemmelse: Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget. Statsforvalteren tilser at høringen sendes direkte til Gjerdrum statsallmenning.

Språkrådet gjør oppmerksom på at det eksisterende naturreservatnavnet ikke er registrert i SSR. Naturnavnet som ligger til grunn for reservatnavnet, er i SSR registrert med *Ramndalen* som tilrådd skrivemåte, og det er dermed denne skrivemåten som må brukes i navnet på naturreservatet, jf. § 14 femte ledd i Forskrift om stadnamn: «Når eit namn ikkje er behandla etter reglane i stadnamnlova, og to eller fleire skrivemåtar av namnet på same språk er i offentleg bruk og er registrerte i Sentralt stadnamnregister som godkjende skrivemåtar, skal ein i offentleg bruk velje den skrivemåten som er prioritert i Sentralt stadnamnregister». Skrivemåten *Ramndalen* er også i samsvar med uttaleopplysningene i herredsregisteret. Språkrådet tilrår skrivemåten *Ramndalen naturreservat*.

Statsforvalterens kommentar: Vi foreslår å endre navnet til Ramndalen, i henhold til Språkrådet sin uttalelse.

Forsvarsbygg ber om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i forskriftsteksten. De har ingen andre merknader.

Statsforvalterens kommentar: Dette er tatt inn som eget punkt under § 6 i foreslått endringsforskrift.

Landbruksdirektoratet har generelle merknader til oppstartsmeldingen. Direktoratet skriver at det av høringsdokumentene må tydelig framkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, må det begrunnes i høringsdokumentene.

Statsforvalterens kommentar: Gjeldende verneforskrift ivaretar eventuelle beiteinteresser i området. Bestemmelsene videreføres for eksisterende naturreservat og utvidelsesforslaget. Vi kjenner ikke til at det beites i området i dag, eller at det knytter seg andre spesielle landbruksinteresser til området.

Naturvernforbundet i Nittedal støtter vernet. De viser til at utvidelsen vil tilføre eksisterende naturreservatverneverdier i form av varierte områder med mye gammelskog og stor økologisk- og skogtypevariasjon, med bl.a. kalkfurskog, rik sump- og kildeskog, elementer av edellauvskog og kalkgranskog. Kalkfurskogen har stort arts mangfold av karplanter. I enkelte

av lokalitetene er det funnet flere rødlistede vedboende sopp. Området har i lang tid vært urørt av hogstingrep, og tidligere kun av plukkhogst. Det er stedvis mye dødved i form av grove læger og gadd. Utvidelsen er vurdert å være regionalt verneverdig og vil dekke mangler i skogvernet knyttet til lavereliggende gammel skog. Dette vil være et lite, men godt bidrag til å nå målsetningen om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Nittedal naturvernforbund vil peke på at Gjelleråsmarka er et relativt begrenset område av Marka, omkranset av bebyggelse, trafikkåre og næringsarealer. Det synes derfor spesielt viktig å få et vern av biologisk mangfold i denne delen av Marka.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar uttalelsen til orientering.

NOA mener det er positivt at Ravndalen naturreservat foreslås utvidet. Områdene sør og vest for eksisterende reservat innehar verneverdier som friluftslivsområde etter markaloven § 11, vurdert av NOA til verdi ****(*)**. Alle verneforslagets tre delområder befinner seg innenfor NOAs verneforslag etter markaloven. De er glade for at den naturfaglige utredningen finner at området også innehar viktige naturverdier og har verneverdi etter naturmangfoldloven. De vil imidlertid påpeke at de tre utvidelsesforslagenes form, beliggenhet og størrelse er sterkt preget av eiendomsforhold, spesielt har delområdene i sør og sørøst en unaturlig avgrensning. De mener en utvidelse som også inkluderer området i midten i sør, inklusive hele Ramndalen med naturtypen *Nordre Ravndalstjern S* ned til Ramndalstjerna, ville gitt en mer funksjonell arrondering. Disse områdene har kvaliteter som ikke står tilbake for naturverdiene i utredningsarealet. De anmoder om at det søkes å oppnå enighet med tilstøtende grunneier(e) slik at utvidelsen av naturreservatet får en avgrensning som er mer sammenfallende med naturverdiene og vernets formål, enn med historisk betingede eiendomsgrenser.

Statsforvalterens kommentar: Vi er enig i de innspillene NOA kommer med når det gjelder arrondering og naturverdier som ligger utenfor forslaget. De aktuelle grunneierne ønsker imidlertid ikke å tilby arealer for vern.

Norges Vassdrag og Energidirektorat (NVE) påpeker at det er nettanlegg nært Ravndalen, og ber om at alle berørte parter blir inkludert i adresselisten. NVE ber nettselskapene å uttale seg også selv i tilfeller uten konflikt. I tilfeller der nettanlegg ligger nært, men utenfor foreslåtte verneområder ber vi om at nettselskapene vurderer om de trenger standardbestemmelser som sikrer drift og vedlikehold, inkludert sikringshogst med tilhørende motorferdsel. NVE ber også nettselskapene å vurdere bestemmelsene under for oppgradering og fornyelse. Selv om disse er en del av standardbestemmelsene blir ikke disse inkludert hvis nettanlegg ligger utenfor verneområdet med mindre nettselskapene uttaler om de har behov for disse.

Statsforvalterens kommentar: Vi foreslår å endre eksisterende forskrift slik at det tas inn standard unntaksbestemmelse som gjelder drift og vedlikehold i tilfeller der kraftledninger ligger inntil vernegrensen. Denne lyder:
Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet.

Eksisterende forskrift har bestemmelse knyttet til nødvendig motorferdsel ved akutt utfall eller fare for utfall.

Elvia AS har etter energiloven områdekonsesjon i Nittedal og Gjerdrum kommuner. Elvia har ingen anlegg innenfor området.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar uttalelsen til orientering, men se kommentar over.

Statnett uttaler seg til verneforslaget Holum og påpeker der at dette ligger inntil den eksisterende 300 kV-ledningen Røykås – Fåberg.

Statsforvalterens kommentar: Statnett kommenterer ikke at den samme transmisjonsledningen ligger inntil eksisterende Ravndalen naturreservat. Utvidelsesforslaget ligger i god avstand til denne, men se kommentar over når det gjelder tilpassing av eksisterende verneforskrift.

Viken fylkeskommune skriver at naturvern som hovedregel er positivt for friluftslivet, men mener midlertidig at det ikke bør innføres unødvendige innskrenkninger i allemannsretten, og at eventuelle innskrenkninger må være begrunnet i formålet med vernet. Fylkeskommunen kommer tilbake til dette når verneforslagene med forskrifter kommer på formell høring. De skriver også at skilt som angir grenser for verneområdene bør ha informasjon om aktuelle restriksjoner, og at en QR-kode vil kunne hjelpe på informasjonen. For øvrig har de ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar uttalelsen til orientering. Alle verneområder skal minimum merkes med skilt som angir at området er vernet. Informasjon utover dette kan utarbeides i tråd med behovet for å informere brukerne av området. Dette kan beskrives i en besøksstrategi, og kan bli en del av forvaltningsarbeidet etter et eventuelt vern av området.

Bane Nor sine interesser berøres ikke, og de har dermed ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar uttalelsen til orientering.

Direktoratet for mineralforvaltning kan ikke se at de foreslåtte vern berører registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar uttalelsen til orientering.

Statens vegvesen har ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar uttalelsen til orientering.

4. Endringer etter oppstart av verneplan

Navneendringer

Området som omfatter utvidelse av eksisterende *Orkerødkogen naturreservat* foreslås endret til *Rambergåsen* da dette er mer dekkende for hele området med eksisterende naturreservat og utvidelsesforslaget.

Områdenavnet Ravndalen foreslås endret til Ramndalen, i henhold til Språkrådet sin uttalelse.

Grenseendringer

I *Rambergåsen* er det gjort justeringer av grensen siden varsel om oppstart. Grenseendringen skyldes at det var tinglyste hogstrettigheter på eiendommen. Den delen av eiendommen som var omfattet av denne hogstretten er da grenset ut. Det medfører at verneforslaget er en utvidelse av Orkerødkogen, og ikke lenger en sammenbinding av Orkerødkogen og Fuglevik naturreservater.

I *Sogna* er det gjort flere mindre grenseendringer for å tilpasse grensa til ulike andre interesser. Det er også inkludert en eiendom som ved en feil ikke var tatt med ved oppstartsmeldingen.

5. Konsekvenser av et vern

Ved opprettelse av verneområder beholder grunneier eiendomsretten, men det legges restriksjoner på hvilke aktiviteter og tiltak som kan gjennomføres i verneområdet. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. I naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene. Verneforskriftene innebærer et generelt forbud mot hogst, bygge- og anleggsvirksomhet og motorferdsel. Det er variasjoner i restriksjonsnivået i verneforskriftene for områdene. Dette avhenger av områdets vernekvaliteter, brukerinteresser, eksisterende tilrettelegging, anlegg og innretninger. Det vises for øvrig til verneforslaget for det enkelte området.

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten i verneområdet. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområder, men myndigheten er i noen tilfeller delegert til kommunen.

I hovedsak er det den naturlige dynamikken som skal bestemme utviklingen i reservatene, og Statsforvalteren vurderer derfor at behovet for skjøtsel i hovedtrekk vil være begrenset. Behov for forvaltningsplan og skjøtsel vil for øvrig bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern, og ved behov vil det bli søkt om midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte.

6. Høring

I det følgende er hvert av verneforslagene kort beskrevet med informasjon om området generelt, verneverdier og andre interesser. Det er også vedlagt konkrete forslag til verneforskrifter og kart med forslag til vernegrenser.

Foreliggende forslag til verneområder og vernebestemmelser er utarbeidet på bakgrunn av de naturfaglige registreringene, dialog med grunneiere og innspill ved melding om oppstart. Forskriftene og avgrensingene som sendes på høring er omforent med grunneierne, men både forskrift, avgrensing og kart vil være gjenstand for videre drøftinger under høringen.

Alle som måtte ønske det, kan komme med en uttalelse til verneforslagene. Statsforvalteren ber spesielt om synspunkter på:

- Områdenavn
- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at eventuelle konflikter beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i forskriften som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Forskriftene og eventuelle merknader til spesielle forhold i det aktuelle området. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Avgrensing av områdene
- Eventuelle behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av områdene.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.

Med bakgrunn i innkomne merknader og opplysninger, samt drøftinger med grunneierne, vurderer Statsforvalteren behovet for å justere verneforslagene. Det tas deretter sikte på å oversende Statsforvalterens endelige verneforslag til Miljødirektoratet i februar 2022.

Frist for å avgi uttalelse er 18. januar 2023. Uttalelser sendes skriftlig på e-post til sfovpst@statsforvalteren.no eller i brev til Statsforvalteren i Oslo og Viken, Postboks 325, 1502 Moss.

7. Verneforslag

7.1 Sogna naturreservat, Ullensaker kommune

Kommune: Ullensaker

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 969 daa

Berørte eiendommer: Ullensaker kommune: 163/1, 163/16, 164/4, 164/6, 164/7, 165/1, 165/5, 166/1, 166/2, 166/21.

Verneforslaget ligger like vest for Oslo lufthavn Gardermoen. Det består av en stor ravinedal på østsiden av elva Sogna, og inkluderer flere sideelver. I sør grenser verneforslaget til Romerike landskapsvernområde.

Skogen er høyproduktiv og består for det meste av gammel gran- og gråorskog.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med forskriften er å bevare et nasjonalt viktig område som inneholder sjelden natur med særskilt betydning for biologisk mangfold, samt ivareta en viktig geologisk forekomst i form av deler av en større ravinestruktur. Skogen har sterk kildepåvirkning, og store mengder død ved. Området har naturkvaliteter som kan oppnå naturskogstilstand ved skjøtsel eller fri utvikling. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand og videreutvikle de.

Ravinedalen langs Sogna er stor og velutviklet. Den er blant de mest intakte ravinene i Nannestad. Det stadig går leirskred, noe som gir kontinuitet i substrat for arter som er avhengige av tilgang på naken leire. Området domineres av rike og produktive vegetasjonstyper som sterkt kildepreget høgstaudekog og lågurtskog. Det finnes store mengder gammelskogelementer, og det er store mengder død ved både av gadd, læger og rotvelt. Det forekommer flere rødlistede naturtyper og arter. Verneforslaget har nasjonal verdi.

Avgrensning

Verneforslaget grenser på lange strekninger mot dyrket mark. Her er vernegrensa foreslått lagt i kanten på dyrka mark. I vest er grensa lagt i elvekanten langs Sogna. Det er ikke tilbudt skog til frivillig vern på vestsiden av Sogna.

Kulturhistoriske verdier

Området ligger innenfor et areal klassifisert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse. Det ligger en rekke registrerte kulturminner og -bygninger like utenfor verneforslaget, men ingen innenfor grensa.

Inngrepsstatus og andre interesser

Hele verneforslaget ligger på løsmasser. I NGU's kartdatabase er det ikke registrert forekomst av grus og pukk eller av mineraler.

Området grenser mot dyrket mark, og det er viktig for grunneierne at de kan skjøtte jordekantene slik at jorda kan drives rasjonelt. Grensa er lagt i jordekanten, men det er mulig å rydde vegetasjon av hensyn til jordbruksdriften inntil 5 meter fra jordekanten. Fra dyrka mark spres det enkelte steder fremmede arter inn i verneforslaget. Det ligger en pumpestasjon innenfor verneforslaget. Forekomst av gamle gjerder viser tidligere beiting, og det finnes mindre områder som bærer preg av å ha vært husdyrbeite, men som i dag er sterkt gjengrodd. I forskriften åpnes det for skånsomt beite.

Oslo lufthavn Gardermoen ligger tett inntil østsiden av verneforslaget. Avinor har flere kulverter med utslipp av overvann til sidebekker til Sogna, alle disse ligger utenfor verneforslaget. For å etterleve utslippstillatelsene har Avinor flere prøvetakingsstasjoner, en av disse ligger i Sogna innenfor verneforslaget. De tar vannprøver flere ganger i året, og biotaprøver hvert 3. år.

Se mer om forholdet til landbruk og Oslo lufthavn i kapittel 3 under gjennomgangen av innspill ved oppstartsmelding.

Planstatus

Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift. LNRF areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag. Nordlige delen er markert med ras- og skredfare. Den østlige delen er innenfor sikringszone for Oslo lufthavn Gardermoen.

7.2 Rambergåsen naturreservat, Moss kommune

Kommune: Moss

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 649 daa (utvidelse: 175 daa).

Berørte eiendommer ved utvidelsen: Moss kommune: 1/2872 og 1/2882

Eksisterende Orkerødskogen naturreservat ligger like nord for tettbebyggelse ved Orkerød på Jeløy, og nordøst for Jeløy kapell. Utvidelsesforslaget er en fortsettelse av naturreservatet nordover over Rambergåsen.

Utvidelsesforslaget utgjør et åsparti og noen bratte og utilgjengelige skrenter. Området inkluderer rik blandingskog i lavlandet og rik sumpskog. Utvidelsesområdet ble kartlagt i 2020 og vurderes isolert sett som et regionalt viktig skogområde. Verdien styrkes ytterligere når utvidelsesforslaget sees i sammenheng med eksisterende verneområder i nord og sør, samt naturkvalitetene generelt på Jeløya.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område med truet, sjelden og sårbar natur som har særlig betydning for biologisk mangfold, med varierte, rike skogtyper med mye lågurtgranskog, videre kalkfurskog, blåbærfuru- og eikeskog, alm-lindeskog, bregneskog og rik sumpskog med tilhørende rik flora og fauna i det geologiske Oslo-feltet. Området representerer en spesiell naturtype i lavereliggende trakter under marin grense i Sørøst-Norge.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Ut fra til dels kalkrik berggrunn med rike vegetasjonstyper og stor treslagsblanding, samt innslag av en del død ved med økende kontinuitet, vurderes områdets potensiale for truede og krevende arter som høyt. Utvidelsesarealet har store naturverdier med rike, blandingskogsarealer med edelløvtrær som eik, lind og hassel.

Utvidelsesforslaget kan utfylle den generelle mangelen av vern av eldre granskog og rik blandingskog i lavlandet. Skogområdet faller også inn i noen grad under den regionale mangelen med vern av "boreal naturskog, særlig granskog rik på død ved" i boreonemoral sone i Øst-Norge, selv om dette ikke er en veldig dominerende skogutforming i området. Lavereliggende intakt granskog er viktig for en lang rekke rødlistearter og andre krevende arter.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern. Vedlagte forslag til kart viser forslag til grenser for området. I nord følges en tinglyst hogstrett på eiendom 1/2882.

Kulturhistoriske verdier

Det er registrert to bosettingsplasser fra yngre steinalder med navn Fuglevik nord i utvidelsesforslaget. Disse kulturminnene er automatisk fredet etter kulturminneloverket.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene er særlig knyttet til skogbruk og friluftsliv. Det går enkelte stier gjennom området, og området er populært nærturterreng.

Planstatus

Arealet i verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

7.3 Ramndalen naturreservat, Nittedal og Gjerdrum kommuner

Kommune: Nittedal

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 2195 daa totalt, utvidelse ca. 603 daa

Berørte eiendommer: 59/1 og 61/1

Ramndalen ligger i den sørlige delen av Romeriksåsen, nordøst for Hakadal sentrum. Det foreslås utvidelse av eksisterende naturreservat mot sør og vest. Utvidelsesarealet ligger kun i Nittedal kommune, men eksisterende naturreservat ligger både i Nittedal og Gjerdrum.

Verneformål og verneinteresser

Eksisterende Ravndalen naturreservat ble opprettet 17.12.2022. Formålet med naturreservatet er *å bevare en velutviklet og til dels grovokst gammelskog med dens biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, samt områdets naturlige økologiske prosesser. Området inneholder rike liskoger med rasmark og innslag av varmekjære elementer. Området har en særskilt naturvitenskapelig og pedagogisk betydning som et eksempel på denne type sørboreal skog i lavlandet på Østlandet.* Gjeldene verneformål videreføres.

Det foreslås en utvidelse på ca. 604 dekar som vil tilføre verneverdier i form av et variert område med mye gammel skog. Skogen spenner fra fattig barskog, til kalkfuruskog og rik sumpskog. Det store artsmangfoldet av karplanter er særlig knyttet til kalkfuruskog i den sørvestvendte lia mot Hakadal. Det er også gjort funn av flere rødlistede vedboende sopp i den midtre delen av tilbudsområdet, og området har stedvis godt med død ved. Området vil bidra til å fylle mangler i skogvernet knyttet til lavereliggende gammel skog, og anses som regionalt viktig (**).

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern. Vedlagte forslag til kart viser forslag til grenser for området.

Deler av utvidelsesforslaget i syd er dårlig arrondert, men det er valgt å gå videre med verneforslaget ut fra naturverdiene som finnes i denne delen av området. Andre aktuelle grunneiere har ikke ønsket å tilby areal for vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrert kulturminner innenfor utvidelsesforslaget.

Inngrepsstatus og andre interesser

Eksisterende naturreservat grenser mot en kraftledning i øst. Utvidelsen ligger i god avstand fra denne. I NGU's kartdatabase er det ikke registrert forekomst av grus og pukk eller av mineraler.

Interessene i utvidelsesforslaget er knyttet til skogsdrift, jakt, fiske og området er i tillegg et svært viktig friluftsområde i henhold til de kommunale kartleggingene av friluftsverdier. Det drives også orienteringsaktivitet i området.

Det går rester av en traktorvei fra sør inn i det sørøstre utvidelsesforslaget.

Planstatus

Arealet i verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen og ligger innenfor markalovens geografiske virkeområde.

8. Vedlegg

- Forskrift og kart for Sogna naturreservat, i Ullensaker kommune
- Forskrift og kart for Rambergåsen naturreservat, i Moss kommune
- Forskrift og kart for Ramndalen naturreservat, i Nittedal og Gjerdrum kommune
- Naturfaglige rapporter
- Høringsbrev
- Adresseliste